

بسمه تعالی

برادر ارجمند جناب آقای مهندس امینی؛ مدیرکل محترم نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محبی؛ سرپرست محترم دفتر تألیف دوره ابتدایی و متوسطه نظری

برادر ارجمند جناب آقای مهندس بهمنی؛ سرپرست محترم دفتر تألیف کتاب های فنی و حرفه ای و کاردانش

برادر ارجمند جناب آقای ناصر صری؛ مدیرکل محترم دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

باسلام و تحیت

با احترام؛ بدینوسیله به پیوست استاندارد رسانه های شنیداری - آموزشی که در یکصد و بیست و سومین جلسه شورای هماهنگی علمی به تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۰ به تصویب رسیده، ابلاغ می گردد. شایسته است در استاندارد سازی رسانه های شنیداری - آموزشی رعایت گردد.

علی ذو علم

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت: دبیرخانه شورای هماهنگی علمی سازمان جهت اطلاع.

مقدمه

توسعه فناوری چه در شکل ساده و چه در شکل پیچیده آن، تعلیم و تربیت را به طور فزاینده تحت تأثیر قرار داده و با تغییراتی که در فناوری آموزشی پدید آمده، نگاه صاحب نظران و متخصصان آموزش و پرورش و معلمان نسبت به فرایند آموزش و یادگیری متحول شده؛ به نحوی که برای غنی سازی محیط آموزشی و تنوع بخشی تجارب یادگیری و تدریس اثربخش، بهره گیری آگاهانه از ظرفیت رسانه های آموزشی در کانون اصلی توجه قرار گرفته است.

اگرچه به تجربه معلوم شده که سهم تجارب دیداری در یادگیری در درجه اول اهمیت قرار دارد؛ ولی تردیدی نیست که همراهی صدا با تصویر بر غنا و قدرت انتقال پیام تصویر می افزاید و بخش مهمی از اوقات دانش آموزان صرف یادگیری از طریق حس شنوایی می شود و در مواردی مثل ارائه یادگیری اطلاعات غیرکلامی صوتی و آموزش زبان، استفاده از رسانه شنیداری اجتناب ناپذیر است.

تمام این نکات، حاکی از اهمیت صدا در ارتباطات و یادگیری و ضرورت تعیین معیارها و ویژگی های رسانه های شنیداری است؛ لذا به دلایل مذکور و با عنایت به گسترش روزافزون استفاده از انواع و اشکال مختلف رسانه های شنیداری در محیط های آموزشی رسمی و غیررسمی، تهیه و تدوین استاندارد رسانه های شنیداری - آموزشی در دستور کار سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی قرار گرفته تا به موجب آن، زمینه اقدام هماهنگ کلیه عوامل مؤثر در مدیریت و برنامه ریزی تولید و ارزیابی رسانه های شنیداری - آموزشی فراهم آید.

این استاندارد که شامل (۹) فصل، (۳۵) ویژگی مشترک و (۴۰) ویژگی اختصاصی است، در اجرای آیین نامه سامان دهی منابع آموزشی و تربیتی (مواد و رسانه ها) مصوب هشت صد و بیست و هشتمین (۸۲۸) جلسه شورای عالی آموزش و پرورش و به منظور سامان دهی، مدیریت و کنترل نظام مند کیفیت طراحی و تولید رسانه های شنیداری - آموزشی، توسط «کمیته تخصصی صدا و تصویر» (موضوع آیین نامه مصوب ۹۴/۶/۱۰ شورای سیاست گذاری امور هنری سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی) تدوین شده و در تدوین آن، علاوه بر رعایت مبانی و اصول طراحی و تولید رسانه های شنیداری، طراحی آموزشی و روان شناسی یادگیری، رویکردها و جهت گیری های برنامه درسی ملی و تجارب ارزشمند پیشکسوتان هم مد نظر بوده است.

۱- هدف و دامنه کاربرد:

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی ها و مشخصه های رسانه های شنیداری - آموزشی است؛ به نحوی که رعایت مجموعه آنها علاوه بر غنی سازی مواد و منابع و تسهیل فرایند یاددهی - یادگیری مؤثر و پایدار، ادراک شنیداری متریبان راتقویت و تربیت هنری آنان را ارتقا دهد. این استاندارد، در رسانه های شنیداری - آموزشی که حسب تأیید سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی تولید و منتشر می شوند، کاربرد دارد.

۲- اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات با تعاریف زیر به کار می‌روند:

۲-۱- رسانه شنیداری- آموزشی: رسانه‌ای کاربردی است که کانال ارتباطی آن حس شنوایی انسان است و برای ارائه و یادگیری اطلاعات کلامی و پیام‌های غیرکلامی صوتی و ایجاد حالات عاطفی مورد استفاده قرار می‌گیرد و در سه نوع: «خوانداری»، «نمایشی» و «موسیقایی» تقسیم‌بندی می‌شود، این رسانه در این استاندارد به اختصار، «رسانه شنیداری» نامیده می‌شود.

۲-۲- رسانه شنیداری- خوانداری: در این رسانه، متن و محتوای مکتوب آموزشی و تربیتی با اولویت بهره‌گیری از فن بیان ارائه می‌شود و علاوه بر آموزش صحیح خوانی، تقویت درک شنیداری فراگیران هم مد نظر می‌باشد. این رسانه در این استاندارد به اختصار، «رسانه خوانداری» نامیده می‌شود.

۲-۳- رسانه شنیداری- نمایشی: در این رسانه، مفاهیم و محتوای آموزشی و تربیتی در قالب نمایش صوتی (نمایش رادیویی) ارائه می‌شود و علاوه بر گسترده شدن دامنه تخیل فراگیران، درک شنیداری آنان نیز تقویت می‌شود. این رسانه در این استاندارد به اختصار، «رسانه نمایشی» نامیده می‌شود.

۲-۴- رسانه شنیداری- موسیقایی: در این رسانه، موضوعات و مفاهیم آموزشی و تربیتی با بهره‌گیری از ترکیب عناصر موسیقایی ارائه می‌شود و با افزایش اشتیاق یادگیری و عملکرد بهتر حافظه، یادگیری مؤثر و پایدار متربیان تسهیل و تربیت زیبایی شناختی و هنری آنان بهبود می‌یابد. این رسانه در این استاندارد به اختصار، «رسانه موسیقایی» نامیده می‌شود.

۲-۵- لحن (Intonation): مجموعه سبک‌ها و شیوه‌های بیان یک مطلب است که با به کارگیری دقایق و ظرایف فن بیان نظیر: بالا و پایین آوردن شدت و ارتفاع صدا، تغییر سرعت کلام، استفاده از مکث و سکوت، کم و زیاد کردن رنگ و انرژی بخشیدن به صدا، حس و حال متناسب با معنا و مفهوم و اهداف متن به مخاطب القا می‌شود. (لحن در رسالات قدیم معادل ملودی به کار رفته است که در این سند مد نظر نیست).

۲-۶- ضرب آهنگ (Rhythm): تکرار قالب‌های کوتاه و بلند یا ضعیف و قوی یا سبک و سنگین یا تاریک و روشن و بالاخره هر تضادی در یک قالب و در کل اثر هنری، ضرب آهنگ (ریتم) نامیده می‌شود.

۲-۷- بافت صوتی (Sound Texture): ترکیب انواع اصوات موجود شامل: افکت‌ها، دیالوگ‌ها و موسیقی، بافت صوتی را تشکیل می‌دهد. موسیقی نیز به خودی خود با انواع بافت‌های مختلف آهنگ‌سازی می‌شود؛ مانند مونوفونیک، هوموفونیک، پولی فونیک و هتروفونیک.

۲-۸- جنس صدا/شیوش (Timbre): از لحاظ فیزیکی، رنگ صوتی حاصل از تاثیر هارمونیک‌های فرعی بر موج پایه در شکل موج موسیقی است. به عبارت دیگر، خاصیتی است که صوت‌هایی را که از حیث شدت و ارتفاع یکسان، ولی از منبع‌های مختلف به وجود آمده‌اند، از یکدیگر متمایز می‌سازد.

- ۲-۹- **سطح صدا (Sound Level):** میزان شدت^۱ سیگنال صداست که حاصل انرژی موج منتشر شده در فضا بوده و حسب (db) اندازه گیری می شود.
- ۲-۱۰- **نشانه صوتی (Sound signs):** عبارت است از صدای طبیعی یا قراردادی که بر معنا و مفهومی غیر از معنای ذاتی و معمول خودش دلالت می کند.
- ۲-۱۱- **طراحی صدا (Sound Design):** به ترکیب هماهنگ و آگاهانه کلام، موسیقی، صدای زمینه و سکوت گفته می شود.
- ۲-۱۲- **صدای زمینه (Background Sound):** به ترکیبی از صدای عمومی محیط^۲ (Ambience) و جلوه های صوتی (Sound Effect) اطلاق می شود.
- ۲-۱۳- **جلوه صوتی (Sound Effect):** هر صدایی غیر از کلام، موسیقی و صدای عمومی محیط است که برای فضاسازی و ایجاد معنا به کار می رود.
- ۲-۱۴- **عناصر شنیداری:** شامل کلام، موسیقی، صدای زمینه و سکوت است.
- ۲-۱۵- **سواد رسانه‌ای (Literacy Media):** مجموعه‌ای از دانش‌ها و مهارت‌ها درباره دریافت منتقدانه و مفهوم-پردازی اطلاعات و پیام‌های رسانه‌ای است.
- ۲-۱۶- **مبانی و اصول ادبیات نمایشی:** به شناخت ویژگی‌ها، اصول کاربست و ترکیب عناصر اصلی نمایش اطلاق می شود. این عناصر به طور کلی شامل ساختار، موقعیت، شخصیت، کشمکش، سبک (Genre) و ایده اولیه می باشد و با حالات و کیفیاتی نظیر هارمونی، ریتم، تعادل، توازن، نظم و تنوع مورد استفاده قرار می گیرند.
- ۲-۱۷- **طراحی آموزشی (Instructional Design):** فرایندی است نظام دار (سیستماتیک) که در جریان آن روش‌ها، مواد و فعالیت‌های آموزشی مربوط به یک درس و یا یک دوره آموزشی به منظور نیل به تغییرات مورد نظر در دانش‌ها، مهارت‌ها و عواطف فراگیران پیش‌بینی و تجویز می شوند.
- ۲-۱۸- **نیازها و ویژگی‌های مخاطبان:** منظور تحولات رشدی و نظام پیوسته و یکپارچه شخصیت مترتیبان است که مبتنی بر رشد شناختی، عاطفی، ایمانی و اخلاقی و تجارب عملکردی و نیز تفاوت‌های جنسیتی و محیطی آنان در دوره‌های مختلف سنی می باشد.
- ۲-۱۹- **راهنمای برنامه درسی:** سندی است مشتمل بر جهت‌گیری‌های کلی و قلمرو حوزه تربیت و یادگیری و عناصر و اجزای کلیدی برنامه درسی (تعیین اهداف، مفاهیم اساسی، استانداردهای محتوا، نتایج یادگیری، روش‌های یاددهی - یادگیری، شیوه سنجش آموخته‌ها و) که توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تأیید و در شورای عالی آموزش و پرورش تصویب می شود. این سند، راهنمای عملی تولیدکنندگان مواد و منابع آموزشی و تربیتی (مواد و رسانه‌ها) می باشد.

^۱ - شدت (Volume): شدت یا بلندی و کوتاهی یک صدا، بستگی به میزان انرژی امواج صدا دارد و عنصری مستقل از ریز و بمی (Tone) صداست.

^۲ - صدای عمومی محیط (Ambience): صدایی است که تعیین زمان و مکان، فضاسازی و القای مفاهیم حسّی را بر عهده دارد و به صورت ممتد در پس زمینه نمایش‌های رادیویی و تلویزیونی و فیلم‌های سینمایی شنیده می شود.

۳- ساختار:

در این استاندارد، صفات عمومی و ویژگی های مشترک رسانه های شنیداری، تحت عناوین «ویژگی های مشترک طراحی آموزشی» و «ویژگی های مشترک طراحی فنی و هنری» و صفات و ویژگی های متمایز آن ها، با عنوان «ویژگی های اختصاصی» طبقه بندی شده است.

ویژگی های اختصاصی با توجه به ویژگی ها و نیازهای گروه های سنی مترتبان در دوره های تحصیلی نظام جدید آموزش و پرورش (۳-۳-۳-۳)، تحت عنوان «ویژگی های اختصاصی مبتنی بر گروه سنی مخاطب» و با توجه به نوع و کاربرد رسانه، با عناوین ویژگی های اختصاصی رسانه های «خوانداری»، «نمایشی» و «موسیقایی» دسته بندی شده اند و مکمل ویژگی های مشترک رسانه های شنیداری هستند؛ به نحوی که هر رسانه شنیداری، علاوه بر داشتن ویژگی های مشترک باید واجد ویژگی های اختصاصی مبتنی بر گروه سنی مخاطب و نوع و کاربرد رسانه نیز باشد.

۴- ویژگی های مشترک فنی - هنری^۱

۱-۴- هماهنگی و تناسب «نوع» رسانه با اهداف (شایستگی ها) و محتوای واحد یادگیری (بخش / فصل / درس) مربوط و نیازها و ویژگی های گروه سنی مخاطب^۲؛

۲-۴- تناسب طراحی صدا (sound design) با اهداف و محتوای آموزشی و تربیتی و سواد شنیداری مخاطب؛

۳-۴- تناسب مدت زمان رسانه با حجم محتوای آموزشی و تربیتی (چگالی مفاهیم و مهارت ها) و ظرفیت یادگیری مخاطب؛

۴-۴- رعایت اصل تداوم و تمرکز بر هدف و موضوع اصلی آموزش؛

۵-۴- استفاده متناسب از انواع شیوه های بیانی در تولید محتوای یادگیری رسانه؛

۶-۴- همخوانی سرعت ارائه محتوا با درک و فهم شنیداری مخاطب؛

۷-۴- هماهنگی «لحن» و «ضرب آهنگ» با ماهیت موضوع و محتوای مطالب؛

۸-۴- برانگیختن حس کنجکاوی و روحیه پرسشگری و اکتشاف مخاطبان و تقویت انگیزه مطالعه و یادگیری آنان؛

۹-۴- برتری صدای گفتار و هماهنگی آن با سطح صدای موسیقی و صدای زمینه؛

۱۰-۴- رعایت اصل تداوم در جنس صدا (timbre) و سطح صدا (Level)؛

۱۱-۴- تنوع صدای گفتار و گفتگوی عوامل و سازگاری آن ها با معنا و مفهوم متن؛

^۱ - طراحی و تولید رسانه دیداری شنیداری، فعالیتی بین رشته ای است و انجام بهینه آن مستلزم مشارکت جمعی متخصصان موضوعی، روان شناسی یادگیری، متخصصان فناوری آموزشی و کارشناس علوم ارتباطات می باشد.

^۲ - از جمله ویژگی هایی که در مورد مخاطب باید به آن ها توجه داشت، عبارتند از: سن، جنس، میزان آموخته های قبلی، نیازهای یادگیری، سبک یادگیری، میزان درک تصویری و شنیداری، توانایی ها و علاقه ها. توجه به این ویژگی ها، سبب خواهد شد که رسانه آموزشی برای فراگیران جذابیت لازم را داشته باشد و برای آن ها قابل فهم باشد.

- ۴-۱۲- تلفظ صحیح واژگان و جملات و واضح و رسا بودن بیان؛
- ۴-۱۳- تناسب موسیقی متن با موضوع و محتوا و درک موسیقایی مخاطب؛
- ۴-۱۴- استفاده خلاقانه از موسیقی و نشانه های صوتی در فضا سازی، عنوان بندی، فاصله گذاری و نقطه گذاری؛
- ۴-۱۵- پرهیز از کاربرد هر نوع موسیقی و جلوه صوتی که در روند یادگیری اختلال ایجاد کند؛
- ۴-۱۶- جلب و حفظ توجه و برانگیختگی عاطفی مخاطب از طریق بافتار و تکنیک های صوتی مناسب؛
- ۴-۱۷- رعایت شاخص های روزآمد کیفیت فنی صدا، که حداقل آن در حال حاضر به شرح جدول ذیل می باشد:

شاخص	ملاک
۴۴/۱ KHz	نرخ نمونه برداری (Sample Rate)
۱۶ Bit	دقت نمونه برداری (Sample Size)
۰db تا ۱۲db-	سطح متوسط صدا (Average Level)
۵۰- ۱۸khz	پهنای باند (Band Width/BW)
۶۴db	نسبت سیگنال به نویز (Signal-to- Noise)S/N
غیرفشرده (Un Compress)	قالب (Format)

۴-۱۸- بخش بندی مناسب محتوای یادگیری (SCO های آموزشی^۱) با رعایت اصل وحدت در محتوا و طول زمان مؤثر در آموزش، به نحوی که امکان انتخاب و تکرار مستقل هر بخش از محتوا (SCO ها) و خود مدیریتی یادگیری و ارزشیابی توسط متربی فراهم باشد؛

- ۴-۱۹- انسجام و یکپارچگی نظام مند ساختار آموزشی، هنری و فنی رسانه؛
- ۴-۲۰- به کارگیری و اجرای صحیح قواعد، تکنیک ها و فنآوری های روزآمد طراحی و تولید رسانه های شنیداری؛
- ۴-۲۱- پرهیز از هرگونه تبعیض و سوگیری طبقاتی، جنسیتی، زبانی و نژادی؛
- ۴-۲۲- حفظ و رعایت قانون مالکیت مادی، معنوی و سایر مقررات حقوقی.

۵- ویژگی های مشترک طراحی آموزشی:

- ۵-۱- مطابقت محتوای آموزشی و تربیتی با راهنمای برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری / عنوان درسی مربوط؛
- ۵-۲- برخورداری محتوا از اعتبار و صحت علمی روزآمد؛
- ۵-۳- رعایت اصول، رویکرد و جهت گیری کلی و اهداف برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی)؛
- ۵-۴- رعایت ارتباط عمودی و افقی محتوای یادگیری (مفاهیم و مهارت های اساسی و ایده های کلیدی)؛
- ۵-۵- سازمان دهی محتوای آموزشی و تربیتی با اتکا بر رویکرد تلفیقی و مسئله محور و با تاکید بر مفاهیم، مهارت ها و ایده های اساسی در هر یک از ساحت های تربیت؛

^۱ - Sharable Content Object

- ۵-۶- تناسب رویکردها، راهبردها، فعالیت ها و روش های یاددهی - یادگیری با اهداف (شایستگی‌ها) و محتوای واحد یادگیری (بخش / فصل / درس) مربوط؛
- ۵-۷- بهره‌گیری از سبک‌های یادگیری متنوع و نظریه هوش‌های چندگانه در تدارک و سازمان‌دهی محتوای فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری؛
- ۵-۸- رعایت اصول سادگی، تداوم، تأکید و توازن در طراحی آموزشی؛
- ۵-۹- تدارک فرصت‌های مشارکت فعال و آگاهانه فراگیران در فرایند آموزش (Instruction)؛
- ۵-۱۰- به کارگیری راهبردها و روش‌های متناسب سنجش از سطوح مختلف یادگیری فراگیران؛
- ۵-۱۱- انطباق زبان و ادبیات رسانه (از حیث واژگان پایه، ترتیب نحوی و نظم معنایی) با ساختار زبان فارسی معیار و درک و فهم زبانی مخاطب؛
- ۵-۱۲- توجه به ارتقای تربیت شنیداری و انباشت ذخیره واژگانی گروه سنی مخاطب؛
- ۵-۱۳- تناسب محتوای رسانه با نحوه بهره‌گیری از آن در فرایند یاددهی و یادگیری.

۶- ویژگی‌های اختصاصی مبتنی بر گروه سنی مخاطب:

- ۶-۱- بهره‌گیری از لحن کودکان در پیش دبستانی و دوره اول ابتدایی؛
- ۶-۲- استفاده از واژگان پایه و جمله‌های ساده و کوتاه در پیش دبستانی و دوره‌های اول و دوم ابتدایی؛
- ۶-۳- استفاده از نشانه‌های صوتی ساده و ذهن آشنا در پیش دبستانی و دوره‌های اول و دوم ابتدایی؛
- ۶-۴- اولویت استفاده از تجربه‌های شنیداری و زیسته مخاطبان در پیش دبستانی و دوره‌های اول و دوم ابتدایی؛
- ۶-۵- اولویت استفاده از رسانه‌های موسیقایی و نمایشی در پیش دبستانی و دوره‌های اول و دوم ابتدایی؛
- ۶-۶- اولویت استفاده از موسیقی مفرح و شوق‌انگیز در پیش دبستانی و دوره‌های اول و دوم ابتدایی؛
- ۶-۷- اولویت استفاده از موسیقی با سبک‌های متنوع و هویت بخش در دوره‌های اول و دوم متوسطه؛
- ۶-۸- استفاده از نشانه‌های صوتی پیچیده، ترکیبی و انتزاعی در دوره‌های اول و دوم متوسطه؛
- ۶-۹- تناسب مدت زمان هر بخش شنیداری (SCO) با رشد گروه سنی مخاطب، به نحوی که با افزایش سن مخاطب، طول مدت هر بخش هم افزایش یابد؛ ولی حداکثر از حدود ۱۵ دقیقه برای دوره دوم متوسطه بیشتر نباشد.

۷- ویژگی‌های اختصاصی رسانه خوانداری:

- ۷-۱- رعایت موازین و قواعد فن بیان و گویندگی^۱؛
- ۷-۲- تناسب لحن با معنا و مفهوم متن و درک و ذائقه شنیداری مخاطب؛
- ۷-۳- تلفظ صحیح واژه‌ها، عبارات و جملات با سرعت مناسب و مکث به هنگام (زمان بندی)؛

^۱ - این قواعد به طور کلی شامل هجاهای کوتاه و بلند، تکیه‌های شدت و ارتفاع، توقف‌ها، قطع و وصل‌ها، رنگ‌ها و تعلیق‌های مختلفی است که در فن بیان و گویندگی وجود دارد.

- ۷-۴- تلفظ واژگان فارسی اصیل و دخیل بر مبنای نظام آوایی زبان فارسی؛
- ۷-۵- تنوع صدای گفتار و سازگاری آن ها با موضوع و محتوای آموزش؛
- ۷-۶- تناسب ریتم و سرعت ارائه مطالب با درک و فهم شنیداری مخاطب؛
- ۷-۷- تناسب شخصیت و سوبلیم (Soblim) صدای گوینده با مقتضیات متن؛
- ۷-۸- بهره گیری بجا و خلاقانه از عناصر صوتی؛ به نحوی که زمینه تخیل و خلق تصویر در ذهن مخاطب فراهم شود.

۸- ویژگی های اختصاصی رسانه نمایشی

- ۸-۱- رعایت مبانی، اصول و تکنیک های ادبیات نمایش صوتی (نمایش رادیویی)؛
- ۸-۲- فضا سازی متناسب با موقعیت و محیط رخداد نمایش؛
- ۸-۳- تناسب انرژی فیزیکی و عاطفی کلام با مقتضیات نقش؛
- ۸-۴- رعایت صراحت، سادگی، اختصار، روانی و رسایی در کلام (Dialogue) نمایش؛
- ۸-۵- رعایت اصول و موازین دستور زبان گفتاری؛
- ۸-۶- انطباق سبک و نوع موسیقی با مقتضیات زمان و مکان نمایش و نشانه ها و عناصر موجود در متن؛
- ۸-۷- بهره گیری بجا و خلاقانه از عناصر صوتی؛ به نحوی که برای فراگیران زمینه تخیل و خلق تصویر در ذهن مخاطب فراهم شود؛
- ۸-۸- رعایت و اشاعه آداب صحیح زندگی و رفتارهای مطلوب فردی و اجتماعی مثل فعالیت های گروهی، حفاظت از محیط زیست، ورزش همگانی، رعایت قوانین و مقررات، مصرف صحیح غذا و انرژی، استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی، رعایت اصول بهداشت و ایمنی و؛
- ۸-۹- رعایت و ترویج ارزش های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی و پرهیز از تجمل گرایی و سیاه نمایی؛
- ۸-۱۰- توجه به اصل وحدت ملی و دینی و تنوع فرهنگی، اجتماعی و قومی.

۹- ویژگی های اختصاصی رسانه موسیقایی:

- ۹-۱- تناسب سبک (Genre) موسیقی با موضوع و وفاداری به آن از ابتدا تا انتهای قطعه؛
- ۹-۲- وفاداری به فرم انتخاب شده برای اثر از ابتدا تا انتهای قطعه؛
- ۹-۳- بهره گیری متناسب از عناصر موسیقایی و کلامی مبتنی بر هویت ایرانی^۲؛

^۱ - سوبلیم: اصطلاحی است که صدایی را از سایر صداها متمایز می کند، با خصوصیات مثبت ذاتی و اکتسابی؛ چون: شخصیت، صداقت، مهربانی، اعتماد به نفس، انعطاف نرمش، جاذبه و تاثیر.

^۲ - عناصری که قادرند به عنوان «عوامل آشنا» در ادراک آثار موسیقایی ایرانی در دو حوزه «فرمال» و «معناییک» به شنوندگان کمک کنند و تا حدودی تامین کننده هویت ایرانی باشند، به صورت زیر دسته بندی می شوند:

الف) محدودیت گستره صوتی و بهره گیری از چارچوب های مد ایرانی؛
ب) موتیف ها و عبارات ریتمیک، به ویژه عناصری که از ساختار عروضی شعر فارسی اقتباس شوند.

- ۴-۹- استفاده حداکثری از ابزارها و عناصر ملّی - محلّی در آفرینش آثار موسیقی؛
- ۵-۹- تلفیق متناسب اوزان (عروض و ایقاع) شعر و موسیقی و اولویت انتقال واضح مفاهیم و مضامین کلام؛
- ۶-۹- برخورداری از ویژگی های فنّی موسیقایی شامل صحّت و دقت در کوک سازها، غنای ملودیک، ریتمیک، هارمونیک، فرمال و ارکستراسیون؛
- ۷-۹- اولویت به کارگیری سازهای اکوستیک در فرایند ارکستراسیون اثر؛
- ۸-۹- متناسب بودن توانمندی های فنّی و هنری نوازندگی و خوانندگی با اثر اجرایی؛
- ۹-۹- استفاده از مضامین و ملودی های امیدبخش و اجتناب اکید از ایجاد فضاهای یأس آور و نومید کننده؛
- ۱۰-۹- اتکای علمی و دقّت لازم در استفاده از مستندات در طرح موضوعات تاریخی و مذهبی؛
- ۱۱-۹- پرهیز از بهره برداری غیرمتعارف و تکراری از آثار آهنگسازان قبلی به عنوان تم اصلی اثر؛
- ۱۲-۹- پرهیز از هجو و تمسخر لهجه ها و سایر عناصر فرهنگی اقوام و ملل؛
- ۱۳-۹- برخورداری از ارزش های هنری؛ به نحوی که برای مخاطب جذّاب، گوش نواز و بدیع باشد.

ج) مترهای اقتباس شده از ادوار ایقاعی پرکاربرد در گوشه های ردیف مانند: «ثقیل اول» و «رمل»؛

د) تحریرهایی که از نقطه پایانی سیلاب مربوط به آخرین نت یک عبارت آغاز می شود و پس از حرکتی سینوسی به همان درجه یا درجه ای که قرار است عبارت بعدی از آن آغاز شود، ختم می شود.

ه) شکل های ملودیک سینوسی و حرکات افقی در گستره محدود صوتی، همزمان با حرکات فرعی پایین رونده به صورت پلکانی؛

و) حرکت های ملودیک ختم شونده به شاهد،

ز) سیر صعودی گوشه های متوالی؛

ح) الگوهای دینامیکی موسیقی ایرانی به عنوان نمونه، شرایط دینامیکی که در آن میانه یک عبارت نسبت به نقطه های آغازین و انتهای آن ها از شدت بیشتری برخوردار است؛

ط) مضامین و ساختار فرمال اشعار فارسی.

منابع و مآخذ:

- ۱- آقاخانی، ایوب، اصول درام نویسی برای رادیو، چاپ اول، تهران: نمایش (انجمن نمایش)، ۱۳۸۶.
- ۲- آقاخانی، ایوب، راهنمای عملی نمایشنامه نویسی برای رادیو، چاپ دوم، تهران: افراز، ۱۳۹۶.
- ۳- امیرتیموری، محمدحسن، رسانه ها و محیط های آموزشی - یادگیری، چاپ دوم، تهران: سمت، دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۴.
- ۴- امیرنوری، غلامعلی، گویندگی و فن بیان، چاپ اول، تهران: طرح آینده، ۱۳۸۴.
- ۵- بری، سیسیلی، پرورش صدا و بیان هنرپیشه، ترجمه: محسن یلفانی، چاپ سوم، تهران: روبهان، ۱۳۷۰.
- ۶- بونیتزر، پاسکال، نگاه و صدا، ترجمه: قاسم روبین، چاپ اول، تهران: ناهید، ۱۳۹۳.
- ۷- بیات، محسن، طراحي آموزشی، چاپ اول، تهران: آوای نور، ۱۳۹۶.
- ۸- تریسی، برایان، قدرت بیان، ترجمه پروین آقایی، چاپ نهم، قم: اشکذر، ۱۳۸۹.
- ۹- دانشور، داود، صدا و بیان برای بازیگر، چاپ پنجم، تهران: سمت، ۱۳۹۵.
- ۱۰- رضوی، سیدعباس، اصول طراحي و تولید فیلم های آموزشی، چاپ اول، تدوین: سمت، ۱۳۸۷.
- ۱۱- شیون، میشل، صدا- تصویر، ترجمه محمدجواد مظفریان، چاپ اول، تهران، ققنوس، ۱۳۹۴.
- ۱۲- صفادل، علی، واژه نامه مهندسی صدا، چاپ اول، تهران: طرح آینده، ۱۳۸۸.
- ۱۳- فایرکلو، گوردون، نمایش و آموزش، ترجمه داود دانشور، چاپ دوم، تهران، همت، ۱۳۹۱.
- ۱۴- فروزفر، علی، اصول و فنون سخنوری، چاپ سوم، تهران: سروش، ۱۳۹۴.
- ۱۵- مهاجرى، عباس علی، فرهنگ نیمه توصیفی خبرهای رسانه، چاپ اول، تهران: سروش، ۱۳۹۴.
- ۱۶- مجموعه ای اسناد تحولی (سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری، سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی)، چاپ اول، تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۴.
- ۱۷- مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، تهران: شورای عالی آموزش و پرورش، شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۰.
- ۱۸- ویژگی های اختصاصی کتاب درسی، تهران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۴.
- ۱۹- ویژگی های اختصاصی کتاب های آموزشی (غیردرسی)، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۳.